

Powtórka z angielskiego

HENRYK KAŁUŻA, JAN KAŁUŻA

CZASY W JĘZYKU ANGIELSKIM II ENGLISH TENSES PART II

Edycja Jan Kałuży

Ex Libris

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
w 365
SŁÓW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

© 2002, Ex Libris - Galeria Polskiej Książki

All rights reserved.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

No part of this book may be reproduced in any form, by photostat, microfilm, xerography, or any other means, or incorporated into any information retrieval system, electronic or mechanical, without the written permission of the copyright owner.

Wydawca: Andrzej Frukacz

Ex Libris - Polish Book Gallery

Pl. Trzech Krzyży 16

00-499 Warsaw, Poland

Tel.: (22) 628-3107; Fax: (22) 628-3155

Wyłączny dystrybutor: Ex Libris, Warszawa, pl. Trzech Krzyży 16

ISBN 83-88455-59-1

Ex Libris, 2002

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:

ANGIELSKI
w 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. PRESENT SIMPLE	6
2. PRESENT CONTINUOUS (PROGRESSIVE)	10
3. FORMY TERAŹNIEJSZE MÓWIĄCE O PRZYSZŁOŚCI	16
4. FORMA PRESENT SIMPLE W ODNIESIENIU DO PRZESZŁOŚCI	20
5. PRESENT PERFECT SIMPLE	22
6. OKOLICZNIKI CZASU I PRESENT PERFECT	27
7. PRESENT PERFECT: FORMY PRZESZŁA I TERAŹNIEJSZA	31
8. PRESENT PERFECT CONTINUOUS	33
9. PAST SIMPLE ORAZ PAST CONTINUOUS	38
10. PAST I NASTĘPSTWO CZASÓW	44
11. FORMY PRZESZŁE A PRESENT PERFECT	46
12. PAST PERFECT: SIMPLE I CONTINUOUS	49
13. PAST PERFECT A INNE FORMY CZASOWE	51
14. PAST PERFECT I MOWA ZALEŻNA	53
15. FUTURE SIMPLE I FUTURE CONTINUOUS	56
16. FUTURE PERFECT - SIMPLE I CONTINUOUS	61
17. FUTURE-IN-THE-PAST: SIMPLE, CONTINUOUS, PERFECT	63

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

WSTĘP

Poprawne używanie gramatycznych form czasowych (**tenses**), w trybie orzekającym, sprowadza się praktycznie do właściwego zrozumienia pojęć czasu fizycznego (**time**) oraz aspektu (**aspect**). Z tego punktu widzenia, 32 formy czasowe mogą zostać podzielone - na trzy sposoby - następująco:

16 form teraźniejszych (**nonpast**) i 16 form przeszłych (**past**):
kontrast pomiędzy **NOW** i **THEN**.

16 form nie-perfektywnych (**nonperfect**) i 16 form perfektywnych (**perfect**):
kontrast pomiędzy formami obejmującymi jedną (**one-sphere**) i dwie sfery czasowe (**two-sphere**)

16 form prostych (**nonprogressive**) i 16 form ciągłych (**progressive**):
kontrast pomiędzy syntezą i analizą.

Oczywiście kolejnym, czwartym, podziałem może być wyróżnienie 16 form w stronie czynnej (**active voice**) i 16 w stronie biernej (**passive voice**). Bez względu na to, jaki podział zastosujemy, na początek wyliczmy te 32 formy czasowe (wraz z przykładami) w jednym zestawieniu:

STRONA CZYNNA - ACTIVE VOICE

1. present simple	- <i>HE ASKS</i>
2. present continuous	- <i>HE IS ASKING</i>
3. present perfect simple	- <i>HE HAS ASKED</i>
4. present perfect continuous	- <i>HE HAS BEEN ASKING</i>
5. past simple	- <i>HE ASKED</i>
6. past continuous	- <i>HE WAS ASKING</i>
7. past perfect simple	- <i>HE HAD ASKED</i>
8. past perfect continuous	- <i>HE HAD BEEN ASKING</i>

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

9. future simple	- <i>HE WILL ASK</i>
10. future continuous	- <i>HE WILL BE ASKING</i>
11. future perfect simple	- <i>HE WILL HAVE ASKED</i>
12. future perfect continuous	- <i>HE WILL HAVE BEEN ASKING</i>
13. future-in-the-past simple	- <i>HE WOULD ASK</i>
14. future-in-the-past continuous	- <i>HE WOULD BE ASKING</i>
15. future perfect-in-the-past simple	- <i>HE WOULD HAVE ASKED</i>
16. future perfect-in-the-past continuous	- <i>HE WOULD HAVE BEEN ASKING</i>

STRONA BIERNA - PASSIVE-VOICE

1. present simple	- <i>HE IS ASKED</i>
2. present continuous	- <i>HE IS BEING ASKED</i>
3. present perfect simple	- <i>HE HAS BEEN ASKED</i>
4. present perfect continuous	- <i>HE HAS BEEN BEING ASKED</i>
5. past simple	- <i>HE WAS ASKED</i>
6. past continuous	- <i>HE WAS BEING ASKED</i>
7. past perfect simple	- <i>HE HAD BEEN ASKED</i>
8. past perfect continuous	- <i>HE HAD BEEN BEING ASKED</i>
9. future simple	- <i>HE WILL BE ASKED</i>
10. future continuous	- <i>HE WILL BE BEING ASKED</i>
11. future perfect simple	- <i>HE WILL HAVE BEEN ASKED</i>
12. future perfect continuous	- <i>HE WILL HAVE BEEN BEING ASKED</i>
13. future-in-the-past simple	- <i>HE WOULD BE ASKED</i>
14. future-in-the-past continuous	- <i>HE WOULD BE BEING ASKED</i>
15. future perfect-in-the-past simple	- <i>HE WOULD HAVE BEEN ASKED</i>
16. future perfect-in-the-past continuous	- <i>HE WOULD HAVE BEEN BEING ASKED</i>

Ale pamiętajmy: **NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCĄ FORMĄ CZASOWĄ W JĘZYKU ANGIELSKIM JEST *THE PRESENT SIMPLE***

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
w 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

1. PRESENT SIMPLE

Present simple używany jest ze WSZYSTKIMI typami czasowników, może obejmować wydarzenia CAŁOŚCIOWO, dotyczy JEDNEJ SFERY CZASOWEJ i jest neutralny (nieokreślony) w stosunku do UPŁYWU czasu fizycznego. Co to wszystko oznacza w praktyce? Ano, spróbujmy po kolei!

Najbardziej charakterystycznym zastosowaniem **present simple** są, tzw. prawdy wieczne (*eternal truths*) i ogólne stwierdzenia (*omnipresent general statements*):

Paris stands on the River Seine.

Onions smell.

Two and two make four.

Honesty is the best policy.

My watch works perfectly.

He speaks several languages.

Uniwersalność takich wypowiedzi jak *Cows eat grass* może się stać jeszcze bardziej dostrzegalna poprzez użycie okoliczników typu **ALWAYS** czy **USUALLY**: *Cows always eat grass*.

Oczywiście, ta „ogólna” forma czasowa jest także typowa dla stwierdzeń naukowych - astronomicznych, matematycznych, geograficznych, itp.:

The sun sets in the west.

The earth revolves on its axis.

Water consists of hydrogen and oxygen.

Oil floats on water.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

Ta sama reguła dotyczy wydarzeń zwyczajowych (*habitual events*), które powtarzają się co pewien okres:

She makes her own dresses.

He loves going to the theatre.

Ale pamiętajmy, że niepoprawne będą wypowiedzi typu:

*John eats a loaf of bread.

*It rains.

*A tiger climbs a tree.

ponieważ uogólnienia charakterystyczne dla **present simple** kontrastują tutaj ze specyficznym kontekstem. Natomiast jeśli takie wypowiedzi odpowiednio uzupełnimy, staną się one zupełnie poprawne. Np.:

John eats a loaf of bread every day.

It rains every other Sunday here.

Present simple może być także użyty do wyrażania sytuacji „chwilowych” lub mających „za chwilę” nastąpić. W takim przypadku wydarzenie traktowane jest jako całość realizowana w danym momencie **NOW**. Jednak ten „chwilowy” (*instantaneous*) **present simple** wymaga specjalnego „dramatycznego” kontekstu i jest ograniczony TYLKO do czasowników dynamicznych. Typowe zastosowania to:

a) Wykrzykniki:

Aha! I see you!

I hear the bell ring!

Up you go! (*zwróćmy uwagę na przestawienie szyku*)

Wykrzykniki te często pojawiają się z frazami **HERE COMES**, lub **THERE GOES**, tak jak w:

Look, here comes your husband!

There goes the bus!

Porównajmy także dwie wypowiedzi „piłkarskie”:

He scores a goal! (*użycie chwilowe*)

He scores goals. (*użycie zwyczajowe*)

b) Komentarze dotyczące wydarzeń dziejących się równolegle z wypowiadanymi słowami:

Moore passes to Charlton, Charlton to Smith, and Smith shoots! Goal!

Now, the bus stops!

c) Pokazy i demonstracje:

I pick up the fruit, dip it into the butter and lower it into the hot fat.

d) Zadeklarowanie działania (często wyrażone przez czasownik sugerujący mówienie w ogóle: **REQUEST, ADVISE, PREDICT**, itp.):

I recommend it to you.

I tell you, I'm right.

We thank you for your offer.

Gentlemen, I thank you very much! (*np. po debacie politycznej*)

Deklaracje tego typu powszechne są w pierwszej osobie:

I hereby declare him elected.

We sentence you to death.

I pronounce you man and wife.

Ale mogą się także pojawiać z innymi osobami:

Now you answer much better, but why don't you illustrate it with examples.

It says in The Bible, „Thou shall not steal”.

This news comes to you in a world service of the BBC.

e) Instrukcje i zawiadomienia typu:

This office opens at 9 a.m.

You take the first turning on the left.

f) Narracja literacka, (która służy jako sposób udramatyzowania akcji, a czytelnik lub słuchacz, ma wrażenie, że jest naocznym świadkiem zdarzeń):

Look at this picture: it represents a woman. She lies on the sofa and her little son stands close by. He weeps.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

2. PRESENT CONTINUOUS (PROGRESSIVE)

W przeciwieństwie do **present simple**, czas teraźniejszy ciągły (**present continuous**) opisuje wydarzenia dynamiczne w „środku trwania”, czyli jakby w trakcie ich realizacji. Nie możemy zatem uznać za poprawną wypowiedź typu:

*Paris is standing on the River Seine.

choćby dlatego, że sugeruje ona „chwilowość” położenia Paryża nad Sekwaną. Natomiast nie ma takiego problemu z, np. *Why is that girl standing on the table?* Podobnie:

What is John doing?, a nie:

*What does John do at this moment?

She comes from a good family., a nie:

*She is coming from a good family.

Natomiast *I am enjoying the seaside* wskazuje, że mówca jest w tej chwili na wybrzeżu, ale za to: *I enjoy the seaside* to już generalne stwierdzenie, że mówca w ogóle „*lubi wakacje na wybrzeżu*” i w tej chwili może tam być, ale równie dobrze może być gdziekolwiek indziej. Oczywiście obydwie te wypowiedzi są poprawne. Kontrast znaczeniowy znajdziemy także w wypowiedziach typu:

I am taking a dancing lesson. (*w tej chwili*)

I am taking dancing lessons this winter. (*tymczasowy zwyczaj*)

I take dancing lessons. (*przez długi okres - zwyczajowo*)

Porównajmy także:

We are eating in the kitchen during this cold weather.

We are eating dinner at seven o'clock every night this week.

We eat in the kitchen.

Nie można powiedzieć: **He is often cycling to work until his car is fixed*, ale wypowiedź: *He is cycling to work until his car is fixed* jest zupełnie dopuszczalna ponieważ sugeruje regularnie powtarzającą się czynność w ograniczonym czasie.

Zauważmy także, że **NOW** może nabrać nieokreślonego znaczenia w wypowiedziach takich jak:

Do you play tennis now? (co rozumiemy jako: „Czy teraz granie w tenisa stało się twoim zwyczajem?, lub: Czy teraz już wiesz jak się gra w tenisa?”)

Wypowiedź *My watch works perfectly* - sugeruje, że na tym zegarku w ogóle można polegać; natomiast *My watch is working perfectly* - implikuje zupełnie przeciwne znaczenie: „Wprawdzie w tej chwili ten zegarek chodzi doskonale, ale zawodził w przeszłości i znowu może zawieść w przyszłości. Porównajmy także:

This bucket leaks. (*stan permanentny*)

This bucket is leaking. (Np.: *...pomimo, że je stale naprawiam.*)

Where do you come from? (*Jakie jest twoje miejsce urodzenia?; Skąd pochodzisz?*)

Where are you coming from? (*Skąd idziesz? - w tej chwili*)

He drinks. (*...ponieważ jest pijakiem. - He is a drunkard.*)

He is drinking. (*...just now.*)

Przy okazji, zapamiętajmy także, że jest możliwa wypowiedź typu *He is always drinking* - tak może powiedzieć, na przykład zdenerwowana żona o swoim mężu, żeby podkreślić swoją irytację.

Porównajmy teraz omówione wcześniej „dramatyczne” zastosowania **present simple** z **present continuous**. Można tutaj wyróżnić przynajmniej cztery sytuacje:

a) Wykrzyknik: *Carlos wins!* wskazuje na „ostateczny moment zwycięstwa”. *Carlos is winning*, jest naturalną wypowiedzią opisującą zdarzenie w czasie jego trwania. Pamiętajmy jednak, że to samo zdarzenie może być opisywane przy użyciu dwóch form, zależnie od punktu widzenia danej osoby, tak jak na przykład w tej anegdocie, kiedy żołnierz zbliża się do budki wartowniczej:

- Halt! Who goes there?
- Shhh: I ain't going, I'm coming back.

b) „Dramatyczne” użycie **present simple** przy opisie chwilowych zdarzeń może zostać zastąpione spokojnym analitycznym komentarzem, w którym mówca, przy okazji, może również podkreślić, że „*krótkie zdarzenie*” zostało powtórzone:

The referee blows his whistle! (- *opisanie krótkiego pojedynczego gwizdnięcia.*)

The referee is blowing his whistle. („*Długi, lub powtarzający się gwizd*“)

I raise my arm!

I am raising my arm. (Czyli, jakby: *Powoli podnoszę rękę.*)

Możliwe jest także „pomieszczenie” tych dwóch form w jednym komentarzu:

There's this Scotsman, you see, and he's walking through the jungle when he meets a gorilla. And the gorilla is eating a snake sandwich. So the Scotsman goes up to the gorilla and says: „Excuse me”, he says, „but where did you get that snake sandwich?” So the gorilla looks at the Scotsman, and he drums his fists on his hairy chest and he lets out a terrible roar, and says: „At the snake bar round the corner:”

c) W czasie pokazów, kiedy mówca jest bardzo skupiony na elemencie „ciągłości” danego etapu:

I'm placing a bell jar over the candle. There! Can you see what's happening? The water is gradually rising.

d) Deklaracje typu: *We accept your offer* zasadniczo się różnią od wypowiedzi takich jak: *We are accepting your offer.*, która informuje tylko o tym, że „oferta” jest dopiero w trakcie zatwierdzania. Natomiast:

I wish to inform you that....

I am writing to inform you....

różnią się od siebie stopniem „sformalizowania”, gdzie druga wypowiedź, jako mniej oficjalna, jest typowa dla, na przykład, listów prywatnych.

Warto również zauważyć, że wypowiedzi w **present simple**, wcześniej uznane za „niepoprawne”, natychmiast zabrzmią dobrze, jeśli nadamy im formę **present continuous**:

John is eating a loaf of bread.

It's raining.

A tiger is climbing a tree.

Forma ciągła może dotyczyć także czynności zwyczajowych (*habitual*), aby pokazać, że kiedy zachodzi jedno całościowe wydarzenie, drugie jest akurat „w trakcie” odbywania się. Innymi słowy „ciągłość” w takich przypadkach nie dotyczy czynności zwyczajowej jako całości, a jedynie pokazuje POJEDYNCZE i NIEDOKOŃCZONE akcje, z których dana czynność zwyczajowa się składa. Porównajmy:

Whenever I visit him, he is mowing his lawn.

Whenever I visit him, he mows his lawn.

A także inne charakterystyczne przykłady:

When you say it, you're saying a number of different things.
Often when I pass she is sitting there watching the world go by.
He rarely lets you know what he is doing.
You never listen to what people are saying.
I don't like to be disturbed if I'm working.

Istnieją także dość specyficzne wypowiedzi tego typu, które się różnią od przytoczonych powyżej przykładów tym, że ciągłość nie łączy się z określeniem tymczasowości:

John is resembling his sister more and more.
Day by day we are getting nearer to death.
The sun is always setting when John gets up.

Wszystkie te wypowiedzi przekazują sens „nagminnych” czynności, czyli ciągnącego się procesu, który w tym przypadku „wygrywa” z tymczasowością typową dla formy ciągłej.

Właśnie „nagminność” tego typu sytuacji jest zwykle jeszcze bardziej podkreślana poprzez nieokreślone okoliczniki czasu typu:

CONTINUALLY, CONSTANTLY, FOR EVER, ALWAYS

Tak jak w tych przykładach:

Prices are always rising.
I'm continually forgetting people's names.
My father is for ever getting into trouble.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

Porównajmy także:

I know a man who is always giving his wife expensive presents.

I know a man who always gives his wife expensive presents.

gdzie druga wypowiedź oznacza (opisowo): „*Znam mężczyznę, który daje swojej żonie kosztowne prezenty przy każdej okazji, (kiedy zwykle mężowie obdarowują swoje żony)*”, i stoi w kontraście znaczeniowym z pierwszą wypowiedzią, która oznacza (opisowo): „*Ten mężczyzna obsypuje swoją żonę kosztownymi prezentami przez cały czas (czy jest okazja, czy też nie)*”.

Omawiana „forma ciągła” przydaje się również oczywiście we wspomnianych już sytuacjach, kiedy mówca jest wyraźnie zirytowany, lub po prostu przesadza:

He is always coming late.

He is always needing money.

He is for ever finding faults with whatever I say.

3. FORMY TERAŹNIEJSZE MÓWIĄCE O PRZYSZŁOŚCI

Poza „czystą” formą czasu przyszłego **WILL/SHALL + INFINITIVE** (np.: *The parcel will arrive tomorrow.*), o której jeszcze będzie potem mowa, przyszłość można wyrazić również na następujące sposoby:

- a) **BE GOING TO:** *The parcel is going to arrive tomorrow.*
- b) **present progressive:** *The parcel is arriving tomorrow.*
- c) **simple present:** *The parcel arrives tomorrow.*

Poza nimi, istnieją jeszcze dwie konstrukcje z użyciem czasowników pomocniczych:

TO BE + TO-INFINITIVE: *The parcel is to arrive tomorrow.* oraz:

TO BE ABOUT + TO-INFINITIVE: *The parcel is about to arrive tomorrow.*

Przyjrzyjmy się im po kolei nieco bliżej:

a) **BE GOING TO** ma dwa znaczenia:

1. „Intencja” wyrażana przez podmiot, którym z reguły jest człowiek lub ludzie:

We're going to visit London next summer. (Czyli jakby: Zostało już zdecydowane, że odwiedzimy Londyn, ale jest jeszcze czas na zmianę tego postanowienia.)

What are you going to do this evening? (Co zamierzasz robić...?)

W tej funkcji znaczeniowej **BE GOING TO** może się pojawić również w formie ciągłej lub perfektywnej:

I'm going to be working all day tomorrow, so I won't have time to...

He's being going to repair this window for months. (Rzadkie, ale możliwe wyrażenie „poirytowania”: On (ciągle) zamierza naprawić to okno (już) od (wielu) miesięcy.)

I've been going to have finished the job by the time they arrive. (*Zamierzałem skończyć tę robotę przed ich przyjazdem.*)

Ale na zaproszenie: *Come to my party!* odpowiedź będzie raczej: *O.K. and I'll bring my boyfriend*, niż: *I'm going to bring my boyfriend.*, bo to drugie mogłoby oznaczać, że decyzja o przyprowadzeniu „chłopca” była podjęta przed... otrzymaniem zaproszenia!

2. Drugie znaczenie **BE GOING TO** odnosi się zarówno do ludzi jak i rzeczy, i najczęściej mówi o przyszłej (lub teraźniejszej) „przyczynie”:

Watch it! This pile of boxes is going to fall!
My God! We're going to crash!

Porównajmy również takie dwie oto wypowiedzi: *She's going to have another baby.* („Bedzie miała następne dziecko. - „bo jest już w ciąży”), oraz: *She will have another baby.* (Na przykład, „...bo tak przepowiedziała jej wróżka.)

Pamiętajmy jednak, że w wielu sytuacjach nie ma istotnej różnicy znaczeniowej pomiędzy użyciem czy to **WILL**, czy to **BE GOING TO**. Na przykład niemal identyczne znaczenie zostaje przekazane w:

I think I'll go to bed.
I think I'm going (to go) to bed.

b) **Present progressive**: forma ciągła użyta przy opisywaniu przyszłości sugeruje „nakładanie” się teraźniejszych ustaleń ze zdarzeniami, które już następują, czy też „odbywają się”:

- What are you doing this evening?
- I'm inviting several people to the party.

Jednak w tym użyciu, różnica pomiędzy „intencjami” a „ustalaniem” jest bardzo płynna. Stąd, można równie dobrze powiedzieć: *I'm taking Mary out for dinner this evening.*, jak i *I'm going to take Mary out for dinner this evening.*

c) **present simple**: ta forma czasowa może odnosić się do przyszłości, kiedy mamy na myśli znaczenie, że coś już zostało wcześniej zaaranżowane i nie podlega zmianom. A zatem można powiedzieć:

Next Easter falls in March.

ale błędna będzie wypowiedź:

*Next Easter is falling in March.

Podobnie:

Today is Tuesday and tomorrow is Wednesday.

Tego typu zastosowania **present simple** są szczególnie często spotykane z czasownikami dynamicznymi typu:

START, BEGIN, TAKE OFF, STOP, END, GO, COME, LEAVE, ARRIVE, etc.

A dzieje się tak dlatego, że te czasowniki wyrażają sytuacje, które łatwo daje się zaplanować z wyprzedzeniem. Na przykład.:

Summer term starts on May 4th.

The train leaves for London at eight o'clock tonight.

Porównajmy:

He goes to London tomorrow. *(stwierdzenie)*

He will go to London tomorrow. *(przewidywanie)*

A zatem wypowiedź:

The plane takes off at 8 p.m. tonight. - *podkreśla wcześniej zaplanowany rozkład lotów.*

The plane is taking off at 8 p.m. tonight. - *może mówić o zmianie rozkładu lotów wynikającej, np., z opóźnienia.*

The plane will take off at 8 p.m. daily. - *może tylko świadczyć o słabym poziomie usług linii lotniczej, która nie jest pewna czasu startu swojego samolotu.*

Natomiast nie można odnieść się do przyszłości poprzez **present simple** mówiąc o wydarzeniach, których nie da się przewidzieć:

*He dies tomorrow. *(chyba, że mówimy o zaplanowanej egzekucji!)*

*I know the answer at 10 o'clock.

Ale wypowiedź: *Next week Roger fails his exam* jest już do przyjęcia jako ironiczna uwaga wyrażająca pewność, „że oblewanie przez Rogera egzaminów” stało się już regułą.

I na zakończenie tego tematu spróbujmy przeanalizować następujące wypowiedzi odnoszące się do przyszłości, ze względu na przekazywaną przez nie informację:

She is going to leave tomorrow. *(Zostało to już postanowione, ale decyzja ta jest nadal otwarta na zmiany.)*

She is leaving tomorrow. *(Już ustalone, ale BYĆ MOŻE nastąpią jakieś zmiany.)*

She leaves tomorrow. *(Już postanowione i nie ma miejsca na zmiany.)*

She's to leave tomorrow. *(Już postanowione, ale prawdopodobnie nie przez samą zainteresowaną.)*

She's about to leave. *(Ona WŁAŚNIE wyjeżdża.)*

4. FORMA PRESENT SIMPLE W ODNIESIENIU DO PRZESZŁOŚCI

Forma **present simple** bywa używana w funkcji zwanej „teraźniejszością historyczną” (**historic present**, albo jak kto woli, po łacinie **praesens historicum**), i opisuje wydarzenia przeszłe, tak jakby w pełnej emocji relacji naocznego świadka:

I couldn't believe it! Just as we arrived up comes Ben, slaps me on the back as if we are life-long friends.

„Historyczną teraźniejszość” spotykamy także w:

a) tytułach gazetowych, podpisach po zdjęciami, etc.:

TRADE UNIONS BACK MERGER. *(tytuł)*

The President arrives at the White House. *(podpis pod zdjęciem)*

Warto zauważyć, że w tych zastosowaniach alternatywą staje się także forma odsłowna z końcówką **-ing**:

The President arriving at the White House.

b) podsumowania lub kalendaria biograficzne i historyczne:

The problem is discussed in Chapter II above.

1876 - Brahms completes his first symphony.

Pamiętajmy jednak, że fakty czysto biograficzne „zachowują się” już zwyczajnie:

Brahms was born in Hamburg on May 7, 1833.

Zupełnie innym zastosowaniem jest użycie **present simple** ZAMIAST formy przeszłej lub formy **present perfect**. Tego typu wypowiedzi buduje się z czasownikami odnoszącymi się do porozumienia pomiędzy ludźmi, typu:

SAY, TELL, UNDERSTAND, HEAR, LEARN, GATHER, SEE, etc.

które „mówią” o wydarzeniach i sytuacjach już powstałych:

The 10 o'clock news says that there's going to be a bad storm.

I see there's been trouble in Rome again.

John tells me that the Smiths are moving from No. 20. (- czyli: John has told me...)

I hear that poor Mrs. Scott has gone into hospital.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SŁÓW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

5. PRESENT PERFECT SIMPLE

Wiemy już, że **present simple**, zarówno „ogólny oraz ponadczasowy”, jak i „dramatyczny” zawsze działa w jednym obszarze czasowym i może wybiegać w przyszłość. **Present perfect** natomiast obraca się w DWÓCH sferach czasowych - teraźniejszej oraz przeszłej i jest retrospektywny („patrzący w przeszłość”).

A zatem wypowiedź

John has come.

oznacza *Jan jest tutaj teraz (present), ponieważ przyszedł jakiś czas temu przed obecną chwilą (past)*. W ten sposób TERAŻNIEJSZOŚĆ łączy się z PRZESZŁOŚCIĄ retrospektywnie:

John came ● past + present ● John is here

Tak więc, naturalne cechy **present perfect** zwyczajnie „wymuszają” następujące ograniczenia w jego zastosowaniu:

a) teraźniejszość i przeszłość formułują połączenie czasowe, które odrzuca okoliczniki czasu odnoszące się tylko do JEDNEGO punktu w czasie. Nie można zatem powiedzieć, np:

*John has come at 10 o'clock.

b) **present perfect** ZAWSZE zaczyna się od teraźniejszości i tylko „patrzy” w przeszłość. Jest to więc TERAŻNIEJSZA forma czasowa. Wynika z tego, że nie może ona być użyta z przeszłymi okolicznikami czasu, ani z pytaniami zaczynającymi się od **WHEN**, które pytają o PRZESZŁOŚĆ:

*When has he come?

Natomiast możliwe jest użycie wraz z **present perfect** nieokreślonych okoliczników czasu, tak jak w:

He has **ALREADY** come. (*On JUŻ przyszedł.... „i TERAŻ jest tutaj.”*)

He hasn't come **YET**. (*On nie przyszedł JESZCZE... „i TERAŻ nie ma go tutaj”.*)

c) przykładem „rozciągania się” PRZESZŁEGO składnika w **present perfect** są wypowiedzi, w których trzeba pamiętać również o wartości semantycznej samych czasowników, czyli o ich fizycznym znaczeniu:

He has stopped.

He has come.

W tego typu wypowiedziach, TERAŻNIEJSZY składnik **present perfect** staje się PUNKTEM odniesienia, z którego „patrzemy w przeszłość”, a sama czynność zakończyła się już wcześniej:

Stoi ponieważ wcześniej się zatrzymał.

Jest tutaj, ponieważ wcześniej przyszedł.

Także i w kontekście, kiedy przeszłe zdarzenie TRWA, tak jak w:

John has lived in Atlanta for the last two years.

również zinterpretujemy je jako ZAKOŃCZONE przed teraźniejszym punktem odniesienia.

Dzieje się tak dlatego, że wypowiedź ta znaczy TYLKO, że „Jan JUŻ mieszka w Atlancie przez ten okres” i nie ma znaczenia, czy będzie mieszkać tam dalej, czy też nie.

Podsumowując dotychczasowe rozważania stwierdzamy, że formę czasową **present perfect simple** możemy zdefiniować jako odnoszącą się do dwóch sfer czasowych (**TWO-SPHERE**), patrzącą w przeszłość (**RETROSPECTIVE**), i teraźniejszą (**PRESENT**).

Najważniejszą (i decydującą o jego zastosowaniu) cechą **present perfect** jest POŁĄCZENIE przeszłego (*zakończonego*) składnika z teraźniejszym punktem odniesienia **NOW**. Jeśli brakuje takiego połączenia, nie można używać **present perfect**! Na przykład wypowiedź:

Adults have been adolescent.

oznacza, że jakiś czas temu ci *dorośli* byli *młodzi*, ale już NIE SĄ, chociaż nadal SĄ istotami ludzkimi. Przeciwnieństwem będzie tutaj niegramatyczna wypowiedź:

*Whales have been mammals.

która sugeruje, że *wieloryby obecnie już nie są ssakami*. (Poprawnie byłoby: *Whales are mammals*.)

Podobnie: **Paris has stood on the Seine* nie ma żadnego sensu, ponieważ sugeruje, że „obecnie Paryż przestał leżeć nad Sekwaną”, ale zupełnie poprawne pod względem gramatycznym (i logicznym) jest stwierdzenie:

Paris has stood on the Seine for ages.

które zawiera nieokreślony okolicznik czasu, i z kolei kontrastuje ze znowu raczej niepoprawną wypowiedzią:

*Paris has stood on the Seine for two hundred years.

A zatem wypowiedź:

The building has been a private house, it has been a school, it has been a nursing home.

może się odnosić tylko do NADAL stojącego budynku. A przy okazji tego przykładu, warto zauważyć, że nie mówimy tu o żadnym chronologicznym porządku „wykorzystywania tego budynku”, a jedynie o jego POJEDYNCZYCH „przeznaczeniach” opisywanych z teraźniejszego punktu widzenia.

Poza „czysto” czasowymi relacjami typu:

Where have you been? (= „Where were you before you are here?”)

I’ve been here three times before.

podobne powiązania zapewniają, tak zwane, „teraźniejsze skutki” (**present results**), „obecne doświadczenie” (**current experience**), „obecne odniesienia” (**current relevance**), itd, itp. Oto kilka przykładów:

a) *present result*:

I have bought you a cup of coffee. (Result: *The coffee is here now.*)

John has gone to the office. (Effect: *John is no longer here.*)

The apples have been eaten. (Result: *There are no apples left.*)

Porównajmy także trzy wypowiedzi, z których jedna w świetle powyższych stwierdzeń jest, po prostu, niepoprawna:

John has injured his ankle. (...i jego kostka jest nadal zraniona.)

John injured his ankle. (...ale rana już się zagoiła.)

*John has injured his ankle but it’s better now.

b) *current relevance*:

The president has resigned.

The Queen has gone on a visit to China.

Obydwie powyższe informacje nie zawierające żadnych odniesień czasowych mogą być typowe dla najnowszych doniesień w dzienniku radiowym lub telewizyjnym. Ale w wypowiedziach typu *I've seen the White House*, odniesienie staje się nieco mniej oczywiste: „doświadczenie wynikające z oglądania Białego Domu pozostaje w świadomości mówcy, chociaż mogło mieć miejsce wiele lat temu”.

Natomiast wypowiedź *He has worked as a driver* jest NIEPEŁNA bez uzupełniającego kontekstu, typu:

He has always worked as a driver,

albo kontekstutakiego, jak na przykład w poniższym w dialogu:

- Does he know anything about cars?

- Yes: He has worked as a driver.

A dzieje się tak dlatego, że w **present perfect** ZAWSZE musi być powiązanie z teraźniejszym punktem widzenia!

6. OKOLICZNIKI CZASU I PRESENT PERFECT

Przy określaniu czasu w przypadku formy **present perfect** można wpaść w pułapkę dwuznaczności. Na przykład, w wypowiedziach typu:

Susan has lived in Atlanta but not for the last ten years.

mamy dwie możliwe interpretacje: a) *Susan mieszkała tam, ale minęło już 10 lat od kiedy stamtąd się wyprowadziła*, albo b) *Ona tam mieszka cały czas, ale nie minęło jeszcze 10 lat od kiedy przyjechała*.

Typowymi okolicznikami czasu dla **present perfect** są **FOR** i **SINCE**. Pamiętając zatem o „pułapkach” przyjrzyjmy się kilku przykładom:

John hasn't lived in Atlanta for ten years.

I have long since given up drinking. („*long since*” wskazuje na odległą przeszłość, ale z nadal aktualnymi skutkami „*rzucenia picia*”)

I haven't seen her since Monday. (*Ale: It's a long time since I saw her.*)

Także inne typowe wypowiedzi:

I have seen her in the past.

I haven't seen her up to now.

I haven't seen her so far.

I haven't seen her hither to. (Język oficjalny: *do tej chwili.*)

Użycie czasownika typu **REPAIR** „sprzeciwia” się użyciu okolicznika wyrażającego „okres trwania” w wypowiedzi:

*They have repaired the road for ten years.

ale zupełnie poprawna będzie konstrukcja:

They have repaired my car today.

Powyższa zasada nie ma zastosowania w czasownikach „niezakończonych” (**inconclusive verbs**), zdaniach przeczących (**negative sentences**) oraz w porównaniach (**comparisons**):

They have lived there for ten years.

They have gone to Spain for two weeks.

They haven't repaired the road for ten years.

Inflation has reached the highest level for ten years. (*porównanie*)

Istnieją także konstrukcje, w których użycie formy **present perfect** jest „limitowane” przez kontekst czasowy. Na przykład, wypowiedzi:

I have seen her this morning.

I have seen her this March.

są poprawne tylko „*przed południem*” lub „*w marcu*”. Trzeba jednak pamiętać, że niektórzy nie stosują się do tego ograniczenia, ponieważ podświadomie poszerzają „teraźniejsze trwanie” tego typu okoliczników traktując je jako, np., *today in the morning*, albo *in March this year*.

Indywidualna interpretacja „teraźniejszości” przy stosowaniu formy **present perfect** pozwala na tworzenie POPRAWNYCH konstrukcji, które być może „w szkole” zostałyby uznane za niegramatyczne. Porównajmy:

I have collected ten signatures now.

At six o'clock I have collected ten signatures.

Oczywiście, w pierwszym przypadku *NOW* znaczy tyle samo co *up to now* (do tej chwili). Natomiast w drugiej wypowiedzi pojawia się sugestia, że *ktoś patrząc na zegarek - który pokazuje godzinę 6 - mówi, że do tej CHWILI zebrał dziesięć podpisów*. Innymi słowy *six o'clock* stało się tutaj bardziej dokładnym - poszerzonym - opisaniem *NOW*. Natomiast wypowiedzi:

He has come at 10 o'clock.

David has eaten meal on Friday.

wymagają już innej interpretacji: są one poprawne tylko w takim przypadku, gdy opisują SERIE czynności następujących kilkakrotnie *o godzinie 10*, lub *co piątek*, „do chwili obecnej”.

Pytania zaczynające się od **WHEN** zazwyczaj dotyczą jednego punktu w przeszłości. Stąd, nie może być poprawna wypowiedź **When has he come?* (Właściwie: *When did he come?*) Jeśli jednak takie pytania dotyczą równocześnie TERAŹNIEJSZOŚCI, forma **present perfect** jest w nich dopuszczalna, tak jak w dość specyficznej konstrukcji:

When have you been to the North Pole?

co zinterpretujemy jako: *Przy jakich okazjach, (do chwili obecnej) mogło się to zdarzyć, że poznałeś Biegun Północny?* Porównajmy także:

Since when have you read newspapers? (*spojrzenie w przeszłość*)

Since when do you read newspapers? (*spojrzenie perspektywiczne*)

I've seen her once. (*w odpowiedzi na pytanie typu How often?*)

I saw her once. (*w odpowiedzi na pytanie typu When?*)

W konstrukcji *He has given it to her - yesterday.*, „yesterday” jest dodane, jakby po zastanowieniu i mogłoby być częścią oddzielnej wypowiedzi ...*and it was yesterday.* Podobnie można odczytać oświadczenie typu:

I have never forgotten a little incident in Cuba years ago.

Wypowiedź *I've lived in a small house in Ghana a few years ago.*, będzie również poprawna, jeśli *a few years ago* potraktujemy tylko jako uzupełnienie *in Ghana*. Natomiast na pewno nie można uznać za poprawną parafrazy powyższej konstrukcji:

**I've lived a few years ago in a small house in Ghana.*

W dialogu typu:

A: Have you ever seen Macbeth on the stage?

B: Yes, I've seen it years ago, when I was a child.

błąd rozmówcy „B” wynika z bezwolnego naśladowania formy gramatycznej zawartej w pytaniu rozmówcy „A”. I jest to sytuacja dość częsta!

Na koniec porównajmy kilka wypowiedzi w **present perfect**, których znaczenie zależy tym razem od... okolicznika miejsca:

He has been to America. (Czyli: *Pojechał tam, ale już tam go nie ma.*)

He has been to America three times. (*tak jak w odpowiedzi na pytanie: Has he ever been to America?*)

He has gone to America. (Czyli: *I jest tam, a nie tutaj.*)

He has been in America. (*Nie ma bezpośredniej sugestii, że on tam pojechał.*)

7. PRESENT PERFECT:

FORMY PRZESZŁA I TERAŹNIEJSZA

Połączenie teraźniejszości z przeszłością - które tworzy **present perfect** - może zawsze zostać „podzielone” na dwa osobne wydarzenia wyrażone przez formy **simple past** i **simple present**. A zatem, na przykład, zamiast:

Look at the state of this bed! Somebody has slept here.

możemy odwrócić naszą uwagę od „obecnego stanu łóżka” - jako widocznego i oczywistego dla wszystkich zainteresowanych - i powiedzieć:

Look at the state of this bed! I know somebody slept in it.

Podobnie:

I heard every word on the telephone and I am furious!

Wyobraźmy sobie teraz budynek, na którym widnieje napis: *Queen Elizabeth slept here*. Prawie na pewno możemy założyć, że napis ten odnosi się do królowej Elżbiety I zmarłej w roku 1603. Z drugiej strony, napis *Queen Elizabeth has slept here* dotyczyłby królowej Elżbiety II, ponieważ ta ostatnia jeszcze żyje w chwili napisania tych słów, tzn. w roku 2002. Ale nie jest to jedyna możliwość interpretacji; na przykład folder reklamowy hotelu może zawierać następującą informację:

The hotel has been famous for more than 500 years. It has been visited by Henry VIII, Queen Elizabeth has slept here, and it has been mentioned in countless works of literature.

Oczywiście, w powyższym przykładzie powiązanie z teraźniejszością stanowi sam „budynek hotelowy”, który nadal istnieje.

Zwróćmy także uwagę na typowe użycie formy przeszłej przy podawaniu szczegółów z życiorysów oraz wzmianek historycznych, gdzie uwaga skupia się na przeszłości, jakby lekceważąc teraźniejszość:

I was born in 1959. (... i żyję nadal.)

Who gave you this lovely necklace? (...który masz teraz na szyi.)

Tobacco was brought to England by Sir Walter Raleigh. (...i nadal tytoń jest w Anglii używany.)

Philadelphia was founded by William Penn. (...i miasto to ciągle istnieje i się rozwija.)

Kiedy jednak chcemy zwrócić uwagę na skutek teraźniejszy, używamy **present simple**, pozostawiając przeszłość „w domyśle”:

The floor is clean.

The chair is broken.

Natomiast w przypadkach, kiedy nasza uwaga ma się skupić najpierw na zdarzeniu przeszłym, a skutek teraźniejszy ma zostać tylko zasugerowany, użyjemy **present perfect**:

The floor has been cleaned.

The chair has been broken.

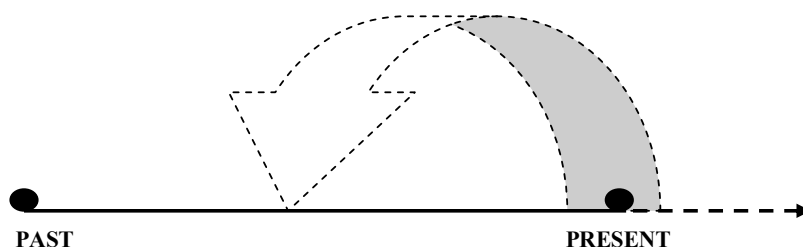
I jeszcze jedna interpretacja - wypowiedź *I have seen a ghost* niewątpliwie sugeruje, że mówca jest nadal pod wrażeniem tego, co widział lub tego, że *duchy w ogóle istnieją*. Brak takiej sugestii automatycznie przenosi całą konstrukcję w przeszłość, tak jak w:

I saw a little accident.

Tak może wspomnieć mimochodem, na przykład, mąż witając się z żoną po powrocie z pracy.

8. PRESENT PERFECT CONTINUOUS

Present perfect continuous (progressive) jest formą czasową TERAŹNIEJSZĄ (**present**), odnoszącą się do DWÓCH SFER czasowych (**two-sphere**) i RETROSPEKTYWNA (**retrospective**). Ale w przeciwieństwie do **present perfect simple**, jej przeszły komponent pozostaje NIEDOKOŃCZONY (**uncompleted**) i rozciąga się do teraźniejszości. Graficznie można to przedstawić w następujący sposób:

Użycie formy **present perfect continuous** związane jest z czasownikami DYNAMICZNYMI i stosuje się ją, aby wyrazić tymczasowy przebieg akcji oraz brak jej zakończenia, tak jak w:

I've been writing a novel, but I haven't finished it yet.

(Piszę (od jakiegoś czasu) powieść, ale jeszcze jej nie skończyłem.)

A zatem nie może być poprawna konstrukcja:

*I've written a novel, but I haven't finished it yet.

A oto przykłady sytuacji, gdzie możemy się „spodziewać” zastosowania formy **present perfect continuous**:

a) Czynność niedokończona – kontrast pomiędzy „niedokończeniem” czynności w **present perfect continuous** i „dokończeniem” w **present perfect simple** możemy zauważyć porównując znaczenia:

How have you been spending the money?

(Czyli: *Pieniądze nie są jeszcze do końca wydane.*)

How have you spent the money?

(Czyli: *Pieniądze zostały już wydane* i pytanie dotyczy efektów tego postępowania – na przykład mówca ma na myśli: *Co masz kupione za te pieniądze?*)

They have been repairing the road. („... i ciągle tę drogę naprawiają”.)

They have repaired the road. („...i droga jest już naprawiona, a ich praca skończona”.)

Porównajmy także trzy formy czasowe:

I have been persuading him to come along. („...ale on się jeszcze nie zgodził”.)

I have persuaded him to come along. („...i on dał się już przekonać”.)

I am persuading him to come along. („... jestem właśnie w trakcie robienia tego”.)

A zatem, wiemy już dlaczego poprawna jest konstrukcja *They have been repairing the road for years*, a dlaczego za raczej niegramatyczną uznamy **They have repaired the road for ten years*.

Pytanie *What have you been doing today?* rozumiemy jako chęć dowiedzenia się „w jakie czynności jesteś zaangażowany dzisiaj?” Natomiast *What have you done today?* dotyczy tego, „co już dzisiaj dokonałeś”, czyli „masz już zrobione”. No i warto pamiętać o pewnym niuansie tego typu zastosowań. Chodzi mianowicie o czynności „przerwane”, które w normalnym trybie zostałyby zakończone. Na przykład, do niespodziewanego gościa można powiedzieć:

I have been having a sleep.

b) Czynności zamierzone – forma ciągła jest tutaj typowa z czasownikami odnoszącymi się do „ruchu”:

He's been going to Paris for years. (*„...ale nigdy tam nie pojechał”.*)

I've been coming to you for a long time. (*Realizacja zamierzenia „rozciągnięta” na teraźniejszość.*)

Podobnie:

John lands in Chicago tonight. He has always been coming. This time he has come!

c) Podkreślenie trwania czynności - zamiast jej efektu - jest często odbierane jako „grzeczny” sposób mówienia o czymś, co de facto zostało już skończone. Na przykład, typowe jest stwierdzenie radia BBC podawane już po zakończeniu wiadomości:

You've been listening to the news in a World Service of the BBC.

Także, lekarz może „pocieszyć” swojego obłożnie chorego pacjenta:

You have been working too hard, you need some rest.

W powyższej sytuacji: *You have worked too hard*, zabrzmiałoby co najmniej niegrzecznie - w sensie „...a teraz musisz ponieść tego konsekwencje.”

d) Krótkie trwanie (*temporary duration*): wypowiedź *The Browns have been living in London since their marriage*. zostanie prawdopodobnie zrozumiana, że *nie są oni jeszcze zbyt długo małżeństwem*, w przeciwieństwie do *The Browns have lived in London since their marriage*.

Podobnie:

It's been snowing again.

How have you been getting on?

Ale możemy przecież natrafić na konstrukcję typu: *That great Queen has been lying here for thousands of years*. gdzie „krótkość” absolutnie nie idzie w parze z określeniem czasu „*thousands of years*”. W takich przypadkach chodzi o „mocne” podkreślenie tego, że coś trwa nieprzerwanie – niezależnie od długości trwania.

e) **LIVE, LIE, SIT, STAND, WAIT** - czasowniki tego typu poprzez same swoje znaczenie (wartość sematyczną), wyrażają długi i nieprzerwany okres trwania zdarzenia. A zatem nie „odczuwa” się tu różnicy wynikającej z aspektu - szczególnie gdy wypowiedziom towarzyszą „długotrwałe” okoliczniki czasu. Nie ma więc praktycznie ŻADNEJ różnicy w znaczeniu takich konstrukcji jak:

We have been living in Europe for the last ten years.

We have lived in Europe for the last ten years.

Warto jednak pamiętać, że *I've been sitting here all afternoon.* jest bardziej prawdopodobne, niż: *I've sat here all afternoon.*

f) Ostatnio powtarzające się zdarzenie – kolejnym niuansiem użycia formy **present perfect continuous** jest opisywanie tymczasowych, ale powtarzających się, nawyków, działań, przyzwyczajzeń, etc. Porównajmy:

The milkman has been leaving too much milk. (... i robi to ostatnio regularnie.)

The milkman has left too much milk. (... jednorazowo.)

You have been asking this question for weeks. (robisz to regularnie przez ten czas.)

You have asked this question many times. (...sporadycznie.)

Podobną zasadę, ale przy zaznaczeniu „przerywania” pewnych działań możemy znaleźć w konstrukcjach typu:

I've been writing my book off and on for years and I haven't finished it yet.

(...przy różnych okazjach...)

He's been living in Florida off and on for some years but not recently to be sure.

g) Efekty uboczne – forma **present perfect continuous** może być także użyta do opisywania skutków towarzyszących, ale nie następujących po zakończeniu czynności. Na przykład, kiedy wchodząc do jakiegoś pomieszczenia wyczuwamy dym papierosowy, powiemy: *Someone has been smoking here.*, a nie **Someone has smoked here*. Jeśli witamy gości w pobrudzonym ubraniu, możemy się usprawiedliwić: *We have been building a new garage on to the house*. Natomiast *We have built a new garage* będzie skierowaniem uwagi tych gości na właśnie nowo wybudowany garaż. A zatem, można powiedzieć:

It has been snowing a lot.

Ale niepoprawną konstrukcją byłoby: **It has been snowing ten inches.*, ponieważ podany skutek (*dziesięć cali*) przeczy nie zakończonemu jeszcze *opadowi śniegu*. (Właściwą konstrukcją będzie tutaj: *It has snowed ten inches.*)

Ponieważ „efekty uboczne” są zwykle trudne do przewidzenia, często ich wyrażaniu towarzyszą emocje, których podkreśleniem staje się właśnie użycie **present perfect continuous** - czasami nawet tam, gdzie forma ta w innych okolicznościach zostałaby zastąpiona inną:

Be careful! John has been painting the door! (*ostrzeżenie.*)

I've been writing a very difficult letter; thank goodness it's finished! (*ulga*)

I've been telling Mary hundreds of times to leave the baby alone but she won't listen. (*zniecierpliwienie*)

9. PAST SIMPLE ORAZ PAST CONTINUOUS

Forma **past simple** różni się od **present simple** tym, że jest OKREŚLONA. Na przykład, *He goes there...* - sugeruje powtarzanie się tego wydarzenia w nieokreślonym czasie (...*every day, in the summer season, etc*); natomiast *He went there...* – zostanie oczywiście zinterpretowane przez słuchacza jako jednorazowa, określona, i zakończona czynność (...*last night, ...when I went out, etc.*).

Innymi słowy, forma przeszła jest OKREŚLONA (**definite**), obejmuje wydarzenia CAŁOŚCIOWO, dotyczy JEDNEJ SFERY CZASOWEJ, i jest ODCIĘTA od teraźniejszości niezależnie od zastosowanych okoliczników czasu. **Past simple** można używać ze WSZYSTKIMI typami czasowników.

Forma **past continuous (pogressive)** jest używana z czasownikami dynamicznymi, przy pomocy których sygnalizuje NIEDOKOŃCZONE, TYMCZASOWE trwanie zdarzenia. Porównajmy:

Bill lived in Chicago. (- *stałe miejsce zamieszkania Billa związane z przeszłością, a więc wykluczające teraźniejszość, lub przyszłość.*)

Bill was living in Atlanta. (...*tymczasowo, w przeszłości.*)

Herman was singing well. (... *przy tej jednej okazji.*)

Herman sang well. (czyli: *Herman śpiewał dobrze, bo w ogóle miał dobry głos.*)

I jeszcze jeden kontrast znaczeniowy, tym razem składający się z trzech wypowiedzi:

It got dark early in winter. (*Stale - zdarzenie dokończone.*)

It was getting dark. (*Tymczasowo - zdarzenie niedokończone.*)

Suddenly, it got dark. (*Nagle - zdarzenie dokończone.*)

A oto więcej przykładów, ale tym razem z określonym kontekstem czasowym:

He read from ten to eleven p.m. (czyli: „Skończył czytać o 11 w nocy”).

He was reading from ten to eleven. (czyli: „W tym czasie był w trakcie czytania”).

He ate his lunch at twelve. (czyli: „Zjadł cały lunch”).

He was eating his lunch at twelve. (czyli: „Był w trakcie jedzenia lunchu o tej porze”).

A zatem, można powiedzieć: *It was raining at this time yesterday*, ale niepoprawne będzie stwierdzenie **It rained at this time yesterday*. Podobnie, nie może być poprawna jedna z następujących trzech konstrukcji:

At that moment he drowned. (...i zginął).

At that moment he was drowning. (...ale nie zginął, bo np. został uratowany.)

*He drowned all day yesterday. (Dokończone *topienie się* wyklucza niedokończone *all day*.)

Podobnie:

He knocked at the window twice.

He was knocking at the window. (- *seria czynności*.)

*He was knocking at the window twice.

Przy dwóch zdarzeniach RÓWNOCZESNYCH ich opis może przybrać różne formy, zależnie od tego, co akurat chcemy podkreślić – i wybór ten zazwyczaj należy do nas samych:

The band was playing while I wrote.

The band played while I was writing.

The band was playing while I was writing.

The band played while I wrote.

Porównajmy także:

John lit a cigarette as he left the office. (*dwa zdarzenia chwilowe.*)

John was smoking a cigarette as he left the office.

(czyli: *Wychodząc z biura był w trakcie palenia.*)

I met him when I crossed the street.

(czyli: *„Najpierw przeszedłem przez ulicę, a potem go spotkałem”.*)

I met him when I was crossing the street.

(czyli: *„Spotkałem go na środku ulicy - w czasie przechodzenia przez nią”.*)

Formy czasu przeszłego mogą odnosić się zarówno do zdarzeń niedawnych, jak i bardzo odległych:

John arrived five minutes ago.

This star went nova five million years ago.

Czasami również możemy zignorować de facto zakończone zdarzenie i skupić się na samej czynności, tak jak w tym dialogu:

A: Where were you when I came in?

B: I was killing a rat in the basement.

Także, sam kontekst wypowiedzi może zostawić nam samą wybór zastosowania formy czasowej. Porównajmy:

This problem is discussed in Chapter II.

This problem was discussed in Chapter II.

This problem has been discussed in Chapter II.

Zdarza się, że nie ma praktycznie żadnej różnicy w zastosowaniu form **simple** i **continuous** w wypowiedziach, gdzie okolicznik czasu sam w sobie wyraża trwanie:

We watched TV all day last Sunday.

We were watching TV all day last Sunday.

Ale nie można zastosować formy ciągłej do wydarzeń sporadycznych. Porównajmy:

I got up early in those days. („...od czasu do czasu, sporadycznie.”)

In those days I was getting up early to study Arabic. („... regularnie, każdego ranka”.)

Teraźniejsze i przyszłe okoliczniki czasu nie zmieniają przeszłej wymowy formy past:

He came this morning; we don't know whether he is here now or not.

Forma **past continuous** często odnosi się do PLANÓW na przyszłość, które nie zostały zrealizowane:

I was coming to see you tomorrow and now I find I can't. (czyli jakby: „Miałem przyjść do ciebie jutro, ale teraz wiem, że nie mogę”.)

Podobnie:

I was writing him a letter this morning and forgot all about it!

Yesterday Jim was coming tomorrow. (czyli: Wczoraj Jim zamierzał przyjść jutro.)

Jednak w takich przypadkach przyszłe intencje najczęściej są wyrażane przy pomocy

BE GOING TO:

I was going to go to the U.S. next year, but something has prevented it.

I was going to tell you myself.

Formy czasu przeszłego zachowują swój określony charakter „znaczeniowy” także i wtedy, gdy towarzyszą im nieokreślone okoliczniki czasu, albowiem forma **past tense** jest zawsze „przywiązana” do przeszłości. Określa ona w takim przypadku przeszłe zwyczaje i sporadyczne, lub powtarzające się zdarzenia:

I lived in Chicago until I was 14.

He worked in a bank all his life. (*Podmiot tej wypowiedzi, albo już nie żyje, albo np. przeszedł na emeryturę.*)

In ancient times the Olympic Games were held in Olympia.

Zwróćmy uwagę także na wyrażenie „ciągłości” równoczesnej ze zdarzeniami nawykowymi, sporadycznymi, a nawet przypadkowymi:

Often, when I passed she was sitting on the doorstep watching the world go by.
Every morning when John was having breakfast, his wife asked him for money.
Whenever I visited him, he was usually mowing his lawn.

Poznaliśmy już konstrukcje z użyciem **present continuous** wyrażające stany EMOCJONALNE. Takie same zastosowanie może mieć **past continuous**, często z okolicznikiem **ALWAYS** lub jego synonimami:

My brother was always losing his key.
I was continually forgetting people's names.
Percy was resembling his father more and more.

Natomiast formy przyszłe i perfektywne z **ALWAYS**, **NEVER** i **EVER**, mogą się stać (szczególnie w języku codziennym), wariantami jednego przekazu:

I always knew you were my friend.
I've always known you to be my friend.

Did you ever see such a mess?
Have you ever seen such a mess?

Jednak typowym określeniem przeszłego „nawyku”, lub czynności powtarzającej się, jest **USED TO**. Porównajmy:

Bill used to talk dirty. (- czyli „miał on nawyk (zwyczaj) brzydkiego wyrażania się”.)

Bill talked dirty. (- jednorazowo; ale nie możemy powiedzieć: *Bill used to be talking dirty.)

USED TO może także występować z okolicznikami, które sygnalizują powtarzanie się zdarzeń. Dlatego możemy powiedzieć: *The stairs used to creak in the summer time*, ale nie będzie poprawna konstrukcja taka jak:

*The stairs used to creak last Thursday.

Przy okazji: **USED TO** nie powinno być mylone z **BE USED TO**, który to zwrot oznacza „przyzwyczajenie do czegoś” i nie ma takich ograniczeń czasowych:

When I was young I was used to walking long distances.

I've lived in London for ten years so I'm used to the traffic.

Także wyrażenia z **WOULD** odnoszące się do przeszłości mają bardzo podobne znaczenie do **USED TO**, ale występują z czasownikami dynamicznymi:

The children would play for hours on the beach. (Czyli jakby: „Dzieci zwykły regularnie, przez długi okres czasu, bawić się godzinami na plaży”.)

Susan would imitate her music teacher.

Również i tutaj można dodać okoliczniki czasu sygnalizujące powtarzanie się danej czynności, czy zachowania: *Susan would imitate her music teacher after her lessons*. Co więcej, możliwa jest także forma ciągła, która jeszcze bardziej podkreśli regularność danego zdarzenia:

Susan would be imitating her music teacher after her lessons.

Na pewno jednak nie można powiedzieć:

*Susan would imitate (be imitating) her music teacher yesterday.

10. PAST I NASTĘPSTWO CZASÓW

Następstwo czasów - **sequence of tenses**, (nazwane także **backshift**) - pojawia się w zdaniach podrzędnych i jest typowe dla mowy zależnej (**reported**, lub **indirect speech**). W takich konstrukcjach, przeszłość wyrażona w zdaniu głównym „narzuca” formę przeszłą w zdaniu podrzędnym, tak jak w:

Queen Isabella said that the earth was flat. (*indirect*)

Queen Isabella said: „The earth is flat”. (*direct*)

Trzeba jednak pamiętać, że zasada następstwa czasów może zostać zignorowana w wypowiedziach, które mają ważne znaczenie dla teraźniejszości - w takich konstrukcjach „przeszłość” zdania głównego może zostać „przerwana” w zdaniu podrzędnym:

Columbus said that the earth **IS** round. (*Kolumb powiedział, że ziemia JEST okrągła.*)

She told me the other day that she **IS** only 28.

(*Powiedziała mi niedawno, że MA 28 lat.*)

He was not able to translate it because he **DOESN'T KNOW** English.

(*Nie był w stanie tego przetłumaczyć, ponieważ NIE ZNA angielskiego.*)

Albert was saying that the coal prices **ARE** going up.

(*Albert mówił, że ceny węgla IDĄ w górę.*)

Natomiast w: *Mary said that she was sick.*, brakuje jakby potwierdzenia informacji, że „*Mary jest chora także i teraz*”, które znalazłoby się, jako swojego rodzaju ukryta informacja dodatkowa w wypowiedzi takiej jak: *Mary said that she is sick.*

Backshift – czyli właśnie następstwo czasów - jest szczególnie często spotykane po czasownikach **KNEW** i **THOUGHT**:

I knew it was you. (*Na przykład, przy otwieraniu komuś drzwi.*)

Oh, Mr. Jones, I didn't know you were here.

I pamiętajmy, że nie moglibyśmy tutaj powiedzieć: **it is you* lub **you are here*, ponieważ celem tych wypowiedzi jest po prostu, stwierdzenie wcześniej nie znanych faktów. Podobnie:

So you're Irish! I thought you were!

Warto również odnotować, że **past continuous** odnoszący się do określonego przeszłego momentu, zawsze podlega regule mowy zależnej. A zatem: *She told me that Ellen was writing a letter.* nie ma alternatywy w postaci: **...is writing a letter.*

Jasny podział pomiędzy przeszłością i teraźniejszością bywa także „wykorzystywany” do wyrażania teraźniejszych odczuć i myśli w sposób bardziej uprzejmy, czy też „grzeczniejszy”. Dzieje się tak szczególnie przy statycznych czasownikach typu **HOPE, THINK, WONDER**, etc. Porównajmy zatem „obcesowy” **present simple** z brzmiącymi o wiele bardziej uprzejmie formami **past**:

I just want to ask you if you could lend me a pen.

I just wanted to ask you if you could lend me a pen.

I wonder if you could help us.

I wondered if you could help us.

Jednak, kiedy, na przykład zapraszamy kogoś na obiad, wywieranie nacisku przy pomocy form teraźniejszych może z kolei stać się przejawem dobrego wychowania: *I hope, you'll come and have dinner with us.*

Zastosowanie formy przeszłej ciągłej nadaje konstrukcjom używanym w sytuacjach teraźniejszych jeszcze więcej „miłego” brzmienia:

What were you wanting?

I was wondering if you'd give us some advice.

I was hoping you would look after the children for us.

A zatem, jeśli na pytanie: *Did you hear about that terrible car accident?* odpowiemy:

Yes, I was reading about it in the newspaper.

to będzie to jakby zaproszenie do dalszej dyskusji na temat tego „wypadku”; natomiast:

Yes, I read about it in the newspaper.

sugeruje, że uważamy ten temat za zamknięty i dajemy do zrozumienia, że nie mamy ochoty więcej o tym rozmawiać.

11. FORMY PRZESZŁE A PRESENT PERFECT

Formy **past** dotyczące jednej sfery czasowej, są „odcięte” wyraźnie od teraźniejszości; natomiast „patrzący w przeszłość” **present perfect** łączy teraźniejszość z przeszłością.

Porównajmy:

My sister was an invalid all her life. (Czyli: „Siostra już nie żyje”.)

My sister has been an invalid all her life. („Siostra nadal żyje”.)

I saw John Kennedy twice. (Powiedziane po jego śmierci.)

I've seen John Kennedy twice. (Powiedziane za jego życia.)

We enjoyed our stay. („Nasz pobyt już się skończył”.)

We have enjoyed our stay. („Nasz pobyt dopiero się kończy”.)

Natomiast:

a. Where did I put my glasses?

b. Where have I put my glasses?

różnią się od siebie tylko punktem widzenia, ponieważ a. – zwraca uwagę na moment *KIEDY* zostały zgubione okulary, zaś b. – skupia się na teraźniejszych skutkach: *GDZIE* są moje okulary.

Podobnie:

I saw him only once ...when he was here.

I've seen him only once ...up to now.

Z powyższych przykładów wynika, że związek z teraźniejszością jakby eliminuje formę **present perfect**, kiedy mówimy o ludziach zmarłych. Dlatego nie można powiedzieć: **Newton has slept badly*. Ale już: *Newton has explained the movements of the moon*. jest wypowiedzią bezbłędną, ponieważ można ją sparafrazować jako:

The movements of the moon have been explained by Newton.
w której mowa jest o teraźniejszości!

W czasie rozmowy zwykle ustalamy teraźniejszą sytuację, a dopiero potem zwracamy naszą uwagę ku przeszłym przyczynom i wyjaśnieniom, tak jak na przykład w poniższym dialogu:

- I'm getting married soon.
- So I've heard.
- Oh! When did you hear about it?
- Your father told me yesterday.

To samo dotyczy usprawiedliwień, opisów, podsumowań, itd:

I'm afraid I've made a mess. I dropped a bowl of soup.
I have eaten lobster, but I can't say I enjoyed it.
Come and see a man who has told me everything I ever did. (*Biblia*)
An aircraft has crashed; 19 people were killed.
Many people have believed that the earth is flat but they were all wrong.

Możliwe są także sytuacje „odwrotnego” postawienia form czasowych, tak jak jest to pokazane w poniższych przykładach:

She spoke French but she has forgotten it.
Did you know that John has come?
We met only yesterday and have already decided to get married.

Zdania złożone z **SINCE** mogą zawierać **present perfect** tylko wtedy, gdy obie ich części „pokrywają” okres czasu trwający aż do teraźniejszości; w innych przypadkach, zdanie podrzędne zaczynające się od **SINCE** zawiera formę przeszłą. Porównajmy:

Since she was a teacher, she has realized the value of study.

(*A zatem: „Ona już nie jest nauczycielką”.*)

Since she has been a teacher, she has realized the value of study.

(*„Nadal jest nauczycielką”.*)

Także inne przykłady:

Since I have lived in Paris, I have visited the Louvre five times.

Since I have been buying your soaps, I have used no others.

I've painted like that since I was a child. (- mówca „nie jest już dzieckiem”.)

W wypowiedzi: *It is a long time since I saw him.* mówca ma na myśli „okres kiedy nastąpiło ostatnie spotkanie - co stało się już dawno”. Natomiast:

It has been a long time since I saw him.

oznacza, że mówca myśli tylko o „okresie który minął od ostatniego spotkania do chwili obecnej”.

12. PAST PERFECT: SIMPLE I CONTINUOUS

Forma **past perfect** (podobnie jak jej TERAŹNIEJSZY odpowiednik **present perfect**), dotyczy dwóch sfer czasowych: przeszłości (**PAST**) i okresu PRZED przeszłością (**BEFORE PAST**). Jest także retrospektywna (**retrospective**), czyli „patrzy” do tyłu. Zakończenie, lub nie, sfery **BEFORE PAST** może zostać zaznaczone poprzez dodatkowe użycie formy ciągłej:

The boys who had shouted the loudest were the winners.

The boys who had been shouting the loudest were the winners.

Jednak w przeciwieństwie do **present perfect**, forma **past perfect** może być użyta z określonym przeszłym okolicznikiem czasu. Dlatego konstrukcje takie jak:

John had already left at 10 o'clock.

mogą być interpretowane dwojako:

- a) „10 o'clock” jest przeszłym punktem odniesienia, PRZED którym „John had left”, lub
- b) „10 o'clock” jest czasem KIEDY „John had left”, ale wtedy musimy poszukać dodatkowego kontekstu - (**BEFORE THEN**). Na przykład: *(The clock struck 11). John had already left at 10 o'clock.*

Podobnie, w:

The inscription had been lying there for a thousand years.

również znajdujemy dwa znaczenia:

- a) „tysiąc lat do momentu (**THEN**) w przeszłości, o którym jest mowa”, lub
- b) „tysiąc lat z przerwą do momentu (**THEN**), o którym jest mowa”.

Oto inne typowe konstrukcje z **past perfect**:

He wasn't exactly a stranger - I had met him before.

The sun had risen by the time we got started.

The man I had insulted came to see me.

I couldn't call you - I'd forgotten your number.

In 1900 the motorcar had already been invented.

Ms. Jones' French was excellent - she had lived in Paris since her childhood.

When she arrived, I had been waiting for her for three hours.

We all knew he had been drinking heavily since his wife died.

He dropped out of the race after he had been running for only five minutes.

Warto także odnotować, że w języku angielskim NIE MA sposobów, aby wyrazić coś **BEFORE-BEFORE-PAST** przy pomocy formy czasowej. A zatem wypowiedź:

Max had already gone when I had phoned him that morning.

przedstawiona w mowie zależnej, niewiele się zmieni:

John said that Max had already gone when I had phoned him that morning.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SLOW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH

13. PAST PERFECT A INNE FORMY CZASOWE

Forma **past perfect**, która dotyczy dwóch sfer czasowych i „patrzy” do tyłu, stanowi kontrast znaczeniowy także dla **past simple** i **past continuous**. Porównajmy:

He went away when I **had visited** her. (Czyli: „Po mojej wizycie u niej, on wyszedł”.)

He went away when I **visited** her. (Czyli: „Jak tylko do niej przyszedłem, on wyszedł”.)

The thieves **had run away** when the police arrived.

(Czyli: Złodzieje uciekli **PRZED** przybyciem policji.)

When the police arrived the thieves **ran/were running away**.

(Czyli: „**PO** przybyciu policji, złodzieje uciekli.)

Podobnie:

The rain **had stopped** and the sun was shining brightly.

The rain **stopped** and the sun came out.

W trzech konstrukcjach:

a) I met John yesterday; he **HAD LOST** his watch.

b) I met John yesterday; he **LOST** his watch.

c) I met John yesterday; he **HAS LOST** his watch.

a) znaczy, że John zgubił swój zegarek zanim ja go wczoraj spotkałem.

b) znaczy, że John zgubił swój zegarek po tym jak go spotkałem, i nie wiadomo czy go już znalazł, czy też nie.

c) znaczy, że John zgubił swój zegarek po tym jak go spotkałem, i do chwili obecnej go nie znalazł.

Formę **past perfect** można często zastąpić przy pomocy **past simple** po **BEFORE**, **AFTER** i **WHEN**, które to słowa same w sobie oznaczają, że jedno zdarzenie nastąpiło przed drugim. Mówiąc inaczej, w takich konstrukcjach **past perfect** jest możliwy, ale wcale nie jest konieczny.

Przecież:

She went out before I realized what was happening.

znaczy praktycznie to samo co:

She went out before I **had realized** what was happening.

Podobnie nie ma wielkiej różnicy pomiędzy:

I ate my lunch after my wife came back from her shopping.

I ate my lunch after my wife had come back from her shopping.

We arrived at the station after the train left.

We arrived at the station after the train had left.

He told me somebody had phoned when I was out.

He told me somebody had phoned when I had been out.

Porównajmy zresztą znaczenie **BEFORE** w:

a) John told me the news before I read it in the paper.

b) John had told me the news before I read it in the paper.

c) John told me the news before I had read it in the paper.

d) John had told me the news before I had read it in the paper.

a) zawiera formę past dwa razy, ponieważ samo **BEFORE** wskazuje na kolejność zdarzeń.

b) **past perfect**, poza tym, że wskazuje kolejność zdarzeń, sugeruje także dodatkowo „skutek”.

Tak jak: *John had been in Egypt before I went there* różni się tym od *John was in Egypt before I went there*. że pierwsza konstrukcja sugeruje, że „Johna już nie było w Egipcie, kiedy ja tam pojechałem”, a druga konstrukcja takiej sugestii nie przekazuje.

c) tutaj sytuacja jest dokładnie odwrotna niż w b).

d) zdanie to nie będzie pełną wypowiedzią dopóki nie dodamy jakiegoś wcześniejszego punktu odniesienia - np: *I was angry with John. He had told me the news before I had read it in the newspaper (and I could have preferred to read it in the paper first).*

Sens „zakończenia akcji” **BEFORE PAST** nie pozwala na używanie **past perfect** z **BEFORE** w takich zdaniach jak:

*Mary closed the door before I had been in. (Poprawnie: ...before I was in.)

*The bridge was destroyed before John had been across. (Poprawnie: ... was across.)

Pamiętajmy także, że forma **past simple**, a nie **past perfect**, powinna być użyta z **WHEN**, **AFTER**, **AS SOON AS**, etc., jeśli zdarzenie było krótkie lub powodowało natychmiastową reakcję:

I got a real shock when I opened the box.

When she saw the mouse she screamed. (a nie: *When she had seen...)

14. PAST PERFECT I MOWA ZALEŻNA

Przeszła mowa zależna zmienia oryginalną wypowiedź, ponieważ zmienił się czas, który minął od jej rzeczywistej prezentacji. Różnice pomiędzy mową zależną (**indirect**) i niezależną (**direct**) zauważymy także w konstrukcji pytań i wykrzykników.

Zmianę czasu (**past backshift**) można przedstawić następująco:

DIRECT		INDIRECT
PRESENT PERFECT	}	
PAST PERFECT		PAST PERFECT
PAST TENSE		

Na przykład:

I read in yesterday's paper that a boy had stolen a watch, had sold it, and that the police were looking for him.

She told us that she had been at the theatre when she met an old school friend whom she had not seen for many years.

She said that Mr. Jones had told her that he was writing a new play.

Zmianie ulegają także okoliczniki czasu:

then	→	before then
ago	→	before
yesterday	→	the day before
last night/week, etc.	→	the night/week before last, etc.
next week/Friday, etc.	→	the following week/Friday, etc.

Porównajmy:

They moved in yesterday. → She told us that they had moved in the day before.

(Ale: A few minutes ago she told us that they had moved in yesterday.)

Zmiany mogą obejmować także **this** → **that** i **here** → **there**, etc. Porównajmy:

John told me this morning that he has posted my letter.

ale: John told me that morning that he had posted my letter.

Mike said that he will come again next Friday.

ale: Mike said that he would come again the following Friday.

W przeciwieństwie do formy **present perfect**, która powinna w mowie zależnej przejść na **past perfect**, formy przeszłe **past** mogą pozostać niezmienione. Dzieje się tak dlatego, że forma **past** zmienia się na **past perfect**, aby wyrazić UPRZEDNIOŚĆ zdań podrzędnych. Jeśli jednak zdania te dotyczą wydarzeń RÓWNOCZESNYCH forma **past** pozostaje niezmieniona:

I discovered that he had been a teacher.

(Czyli: *W tym momencie on już nie był nauczycielem.*)

I discovered that he was a teacher.

(Czyli: *W momencie „odkrycia” on ciągle był jeszcze nauczycielem.*)

He said that he had seen a lion, which was very hungry.

(Czyli: *Lew był głodny, kiedy on go widział.*)

He said that he had seen a lion, which had been very hungry.

(Czyli: *Lew był głodny zanim on go zobaczył.*)

Także pytania typu: *Did you wonder why I didn't come when I was wanted?* mogą zostać zamienione w mowie zależnej na: *He asked if I had wondered why he hadn't come when he was wanted.*, albo uproszczone - co zdarza się częściej - na: *He asked if I'd wondered why he didn't come when he was wanted.* Uproszczenia takie nie są możliwe - przynajmniej w Standard British English - kiedy zamieniana na mowę zależną forma **present perfect** jest dodatkowo podkreślona przez **ALREADY, YET, SINCE**, etc.

Można zatem powiedzieć: *John told me that he had already posted it.* ale nie będzie poprawna konstrukcja typu:

*John told me that he already posted it.

Pamiętajmy także, że istnieje mowa zależna „bez wstępów” typu **HE SAID/ASKED/EXCLAIMED**, etc. Jest ona nazywana **Free reported speech** i przestrzega wszystkich podanych powyżej zasad następstwa czasów.

Warto również wspomnieć o możliwości wyrażania przy pomocy **past perfect** zdarzeń przeszłych, które **NIE** nastąpiły:

I wish I had said I couldn't come.

I'd rather you had told me the truth.

Możliwe jest także dodatkowe nacechowanie uczuciowe uzyskiwane poprzez formę ciągłą:

Herod was delighted to see Jesus. He had heard about Him and **HAD BEEN WANTING** for a long time to set his eyes on Him; he was hoping to see more miracles. (*Biblia*)

15. FUTURE SIMPLE I FUTURE CONTINUOUS

Formy czasu przyszłego obejmują jedną sferę czasową i dotyczą wydarzeń opisywanych jako całość, lub jako proces:

The sun will set in a minute.

(Założenie: inne wydarzenia mogą nastąpić PO tym fakcie.)

The sun will be setting in a minute.

(Założenie: inne wydarzenia mogą następować w TYM SAMYM czasie.)

Podobnie:

He will live here. (np. ...od przyszłego roku.)

He will be living here. (np. ...kiedy przyjedziesz za tydzień.)

W przeciwieństwie do zawsze określonej przeszłości, przyszłość pod względem czasowym jest neutralna, czyli bywa określona lub nieokreślona. A **WILL** i **SHALL** mogą funkcjonować w trybie orzekającym tylko jako słowa pomocnicze (**auxiliary**), natomiast w trybie przypuszczającym, (**The Hypothetical Mood**), zachowują się jak czasowniki modalne mające swoje znaczenie.

Pamiętajmy jednak, że mówiąc o przyszłości, nigdy nie jesteśmy jej tak „pewni” jak przy komentowaniu przeszłości i teraźniejszości. Stąd właśnie bierze się podwójna rola **WILL** i **SHALL**, a także mnogość sposobów opisywania przyszłości przy pomocy form teraźniejszych, o czym już wspominaliśmy wcześniej.

Wyrażające „czystą” przyszłość **SHALL**, najczęściej pojawia się w zdaniach twierdzących z **I** lub **WE**, ale często bywa zastępowane przez **WILL** lub **'LL**, bez żadnej zmiany znaczenia:

One day I shall/will/'ll die.

I shall/'ll be sixty next year.

Typowe wypowiedzi wyrażające „czystą” przyszłość, to komentarze na temat przyszłych zdarzeń będących poza ludzką kontrolą:

It will rain tomorrow.

Nothing will come of it.

Do tej grupy możemy, na przykład, również dołączyć „wojskowe” **WILL** pojawiające się w rozkazach:

The regiment will attack at dawn.

The officers will appear properly dressed.

Jednym ze sposobów unikania dwuznaczności w odróżnianiu pomiędzy pomocniczym i modalnym zastosowaniem **SHALL** i **WILL** jest użycie FORMY CIĄGŁEJ przy opisywaniu „czystej” przyszłości, nawet jeśli nic na tę „ciągłość” nie wskazuje:

I'll be waiting for you soon.

The parcel will be arriving tomorrow.

Will you be moving to your new house soon?

Porównajmy:

Will you be coming to the party?

(**WILL** jako słowo pomocnicze: *Czy przyjdiesz na przyjęcie?*)

Will you come to the party?

(**WILL** jako czasownik modalny: *Czy zechcesz przyjść na przyjęcie?*)

I'll be seeing him about it tomorrow. („Czysta” przyszłość.)

I'll see him about it tomorrow. (*Obietnica*, „której dotrzymam”.)

I'm seeing him about it tomorrow. (*Plany*, „które już poczyniłem”.)

Wyrażanie „przyszłego” procesu pojawia się w konstrukcjach typu:

Don't call me at 7. I'll be eating my dinner.

This time tomorrow I'll be lying on a beach in Tunisia.

A ponieważ nie można raczej zacząć i zakończyć „*leżenia na plaży*” w jakimś określonym momencie, trudno uznać za poprawną wypowiedź typu:

*This time tomorrow I'll lie on a beach...

Podsumowując, **WILL** i **SHALL** wyrażające „czystą” przyszłość (**auxiliary uses**), pojawiają się regularnie:

a) z formą ciągłą: *They'll be doing their best.*

b) z podmiotami nieosobowymi: *The meeting will be in about ten days' time.*

c) kiedy **WILL** i **SHALL** zastępują się wzajemnie w mowie zależnej:

I shall hand him the bad news. → She says she will hand him the bad news.

d) w przechodzeniu w formę strony biernej: *It will surprise me vastly if you do not go down in history and legend. → I shall be vastly surprised if you do not go in history and legend.*

Kolejną przyczyną popularności formy **future continuous** jest... tzw. „kultura bycia”. Przy pomocy „ciągłości”, można bowiem uczynić swoją wypowiedź bardziej taktowną, niż przy zastosowaniu formy prostej. Na przykład:

I'll be driving to London next week.

może poprzedzać propozycję *Can I give you a lift?* i sugeruje, że „*tak czy owak będę jechał do Londynu, a zatem podwiezienie ciebie nie sprawi mi żadnego kłopotu*”. Podobnie, pytanie:

Will you be seeing him tomorrow?

może być grzecznym wstępem do mającej za chwilę paść prośby: *Well, in that case you could tell him that I got his letter.* A także inne przykłady:

Will you be using the car this afternoon? (...bo jeśli nie, to czy mogę go pożyczyć?)

Will you be going to the post office? (...bo jeśli tak, to czy możesz kupić mi znaczki?)

W zadaniach złożonych, w których obie części odnoszą się do przyszłości, wystarczy ją wyrazić tylko w zdaniu głównym, a zdanie podrzędne – wprowadzane zazwyczaj przez **WHEN, WHILE, AS SOON AS, AFTER, BEFORE, UNTIL, ONCE, BY THE TIME, THE MOMENT THAT**, etc. – zostawić w czasie teraźniejszym. W ten sposób, na przykład: *When you put your coat on, you will feel warmer* rozdzielone na dwie osobne wypowiedzi, wyraża to samo co: *First you will put your coat on and then you will feel warmer*. Podobnie:

I'll tell you as soon as I know.

The guests will get drunk before they leave.

He won't be satisfied until he gets an apology.

Ale nie odnosi się to do modalnego **WILL** wyrażającego „chęć”: *You'll have to pay him before he WILL do anything*.

Forma czasu przyszłego nie jest potrzebna także po **WHO** - jak również po wszystkich innych **relative pronouns** - a także po **AS, THAN, WHETHER, i WHERE**:

The first person WHO opens the door will get a shock.

I'll always do WHAT I think is the best for everybody.

She'll probably be on the same plane AS I am tomorrow.

We'll probably drive faster THAN you do, so we'll get there first and buy tickets.

I'll have a good time WHETHER I win or lose.

Dotyczy to także zdań warunkowych zaczynających się od **IF**:

They'll be delighted if you go and see them.

If the crop fails, there will be famine.

Pamiętajmy jednak, że w porównaniach możliwe są formy zarówno teraźniejsze jak i przyszłe: *She'll be on the same plane as I am/will; We'll probably drive faster than you do/will*.

W zdaniu podrzędnym możemy także ominąć formę czasu przyszłego, jeśli główny czasownik jest w trybie rozkazującym, lub jest on poprzedzony czasownikiem modalnym, (np. **CAN**):

Come back in two weeks and tell me what you think then.

Let me know how you are from time to time.

You can drink as much as you like tomorrow but not tonight.

Powyższe reguły nie mają jednak zastosowania w zdaniach podrzędnych odpowiadających na pytanie *what?* (**noun clauses**). Porównajmy:

He will tell you when he has the necessary information.

(Zdanie podrzędne odpowiada na pytanie: When will he tell you?)

He will tell you when he will have the necessary information.

(Zdanie podrzędne odpowiada na pytanie: What will he tell you?)

Ale: Tomorrow he will tell you when he will have the necessary information.)

Podobnie:

Send me a wire if you come.

(Czyli: *Przyślij mi depezę (tylko wtedy), jeśli dojedziesz.*)

Send me a wire if you will come.

(Czyli: *Przyślij mi depezę, czy dojedziesz, czy nie.*)

Natomiast zawsze, forma **present simple** jest używana zamiast formy czasu przyszłego w konstrukcjach „ogólnych” typu:

I HOPE, you sleep well.

It DOESN'T MATTER what we have for dinner if we don't have to cook it.

I BET she's married before the end of the year.

16. FUTURE PERFECT - SIMPLE I CONTINUOUS

Podobnie jak **past perfect**, forma **future perfect** obejmuje dwie sfery czasowe: **THEN** i **BEFORE THEN** oraz „patrzy do tyłu”, czyli jest retrospektywna. Innymi słowy, **future perfect** przewiduje zdarzenie dziejące się pomiędzy teraźniejszością i przyszłością, tak jak w:

By next Christmas, he will have come and gone.

By next Wednesday, I'll have moved into a new house.

Kolejnym podobieństwem do **past perfect** jest to, że wypowiedzi typu:

John will have already left at ten o'clock.

mogą być interpretowane dwojako:

a) „ten o'clock” jest punktem odniesienia w przyszłości PRZED “wyjazdem Johna”, np.: *If you don't get there till six o'clock you won't see him because he will have already left at ten o'clock;*

b) „ten o'clock” JEST PORĄ “wyjazdu Johna”, a dodatkowy kontekst pomaga ustalić punkt odniesienia: *If you don't get there before ten o'clock, you won't see him because he will have left at ten o'clock.*

Inne przykłady:

The train will have arrived and the passengers will have left the station if you don't hurry.

Before the cock crows, you will have disowned me three times. (*Biblia*)

That will be too late because he will have gone by then.

Will you have finished the book by the time I need it?

I'll have been teaching for 20 years this semester.

He'll have been studying for a month by the time he takes his exam.

W zdaniach podrzędnych wprowadzanych przez **WHEN, AS SOON AS**, etc., (czyli w **adverbial clauses of time**), zamiast **future perfect**, możemy użyć **present perfect**. A zatem zamiast dziwnie brzmiącego: *He will let you know as soon as he will have heard from you*, powiemy:

He will let you know as soon as he has heard from you.

Podobnie:

I'll be back before you have left.

You'll feel a lot better after you've had a rest.

I'll tell you when you've got to go.

Inne uproszczenia pozwalają **future perfect** zastąpić nawet przy pomocy formy **present simple**:

I am waiting until it is done.

Jednak „uproszczenia” mogą powodować różnice w interpretacji znaczeń. Na przykład: *Come over to see us when our guests have left* oznacza zaproszenie do złożenia wizyty „po wyjściu innych gości”, a:

Come over to see us when our guests leave.

będzie zaproszeniem do przyjęcia „w momencie gdy inni goście właśnie będą wychodzić”.

Podobnie:

Do not smoke until the plane has taken off.

Do not smoke until the plane takes off.

17. FUTURE-IN-THE-PAST: SIMPLE, CONTINUOUS, PERFECT

Forma czasowa **future-in-the-past**, zarówno **simple**, jak i **continuous**, jest po prostu gramatycznym środkiem potrzebnym do wyrażania wzajemnego przyporządkowania się czasów. Dlatego, wobec form czasowych omówionych wcześniej, pełni ona rolę służebną.

Future-in-the-past NIE wyraża rzeczywistych zależności czasowych.

Słowa pomocnicze (**auxiliaries**) **WOULD/SHOULD** w połączeniu z odpowiednią formą czasownika, opisują w zdaniu podrzędnym przyszłe wydarzenia z punktu widzenia przeszłości wyrażonej w zdaniu głównym. Typowym użyciem tutaj jest mowa zależna (**indirect speech**):

direct: I shall be forty next year.

indirect: I said (that) I would/should be forty the following year.

Warto zwrócić uwagę na tendencję używania **WOULD** we wszystkich osobach, co wynika prawdopodobnie z potencjalnej dwuznaczności **SHOULD** w określonym kontekście. Na przykład:

I said I should be able to come.

może zostać zrozumiana jako wyrażona w mowie zależnej konstrukcja: *I should be able to come.*
(Czyli: „Spodziewam się, że będę w stanie to zrobić.”)

A oto inne przykłady:

I knew if I kept waiting, I would succeed at last.

(Direct: *If I keep waiting, I'll succeed at last.*)

He told me that the train would have left by the time she arrived at the station.

(Direct: *The train will have left by the time she arrives at the station.*)

He told me that the train would have been leaving by the time...

(Direct: *The train will have been leaving by the time...*)

Porównajmy także:

When he arrived at the station, he learnt that the train...

...would leave in ten minutes. (...odjedzie za 10 minut.)

...was leaving. (...właśnie odjeżdża.)

...had left ten minutes ago. (...odjechał 10 minut temu.)

Wypowiedzi takie jak:

Twenty years later Dick would be the richest man in London.

są typowymi zastosowaniami **WOULD** w opowiadaniach i powieściach, kiedy **future-in-the-past** „przewiduje” dalszą część historii. Różnią się one od „zwykłego” **future-in-the-past** jedynie tym, że brakuje w nich czasownika wprowadzającego, tak jak w *he said, she thought, etc.* Dzieje się tak dlatego, że „literackie” **WOULD** funkcjonuje samodzielnie.

Inne zastosowania **WOULD/SHOULD** - tak jak w zdaniach warunkowych - są omówione w oddzielnym zeszycie z cyklu *Powtórka z angielskiego*, pt. „Zdania warunkowe”.

Chcesz uczyć się z nami angielskiego?

Nasze kursy:
questfe.pl/sklep

Bezpłatne webinary:
questfe.pl/webinar

Quest for English

Grupa na fb:
ANGIELSKI
W 365
SŁÓW
DNI
questfe.pl/rok

 QUEST
for
ENGLISH